

SLUTTEN PÅ KOLONITIDEN

Nye ord, sidene 285–294

Norsk	Morsmål	Setning med ordet
stabil		
selvstendig en selvstendighet		
en frigjøring en frigjøringskamp		
dessuten		
en tradisjon tradisjonell		
å feire en feiring		
å tilby tilbød har tilbudt		
å forsyne noen med noe		
å styrte		
brutal		
korrupt		
ikkevold		
å true		
en hindu- nasjonalist		
å forene å bli forent		

SLUTTEN PÅ KOLONITIDEN

Eksempelsetninger med noen nye ord. Sett kryss hvis du forstår setningen.

Ord		Forstår
stabil	Noe som ikke forandrer seg fort, er stabilt. En situasjon som er stabil, er en situasjon som ikke er urolig, som ikke forandrer seg hele tiden. Noen land har et stabilt styre. Det betyr at det ikke kommer nye ledere og et nytt styre veldig ofte.	
frigjøring frigjørings- kamp	En frigjøring er å gjøre noen eller noe fri/fritt igjen. Hvis et land ligger under et annet land, kan noen kjempe for at landet skal bli fritt og selvstendig igjen. Det er en frigjørings-kamp.	
tradisjon tradisjonell	En tradisjon er alt det som går videre fra generasjon til generasjon i en familie eller i et større samfunn, for eksempel feiringer, mat, fester og leveregler. Hvis man gjør ting på en tradisjonell måte, følger man tradisjonen. Man gjør det ikke på en ny og annerledes måte.	
ikke-vold	Hvis man ikke vil bruke vold i kampen for eller mot noe, kaller vi det ikkevold.	
å styrte	Et fly kan styrte. Flyet faller ned. Hvis man styrter en leder eller en regjering, kaster man lederen eller regjeringen.	
en hindu- nasjonalist	En indisk hindunasjonalist vil mene at India skal være et land for hinduer. Hindunasjonalistene vil ofte mene at kristne og/eller muslimske tradisjoner ikke passer inn i India. En slik hindunasjonalist skjøt og drepte Gandhi fordi han mente at Gandhi ikke var tøff nok mot muslimene.	

SLUTTEN PÅ KOLONITIDEN

Spørsmål til teksten

- 1 Hva skjedde med koloniene i Afrika og Asia mellom 1947 og 1990?

- 2 Fikk alle koloniene selvstendighet på en fredelig måte, eller ble det frigjøringskriger i noen land?

- 3 Hvorfor fikk koloniene selvstendighet på denne tiden? Under ser du årsaker som du skal forklare kort:
 - a Atlanterhavserklæringen:

 - b Europa etter den andre verdenskrigen:

 - c Nasjonalisme i koloniene:

- 4 Hvorfor blandet USA og Sovjetunionen seg ofte inn i politikken i de nye selvstendige landene?

SLUTTEN PÅ KOLONITIDEN

5 USA og flere land i Vest-Europa støttet en brutal og korrupt diktator i Kongo i 30 år.

a Hva het denne diktatoren?

b Se side 262 i grunnboka. Hva kaller vi det når USA og Sovjetunionen ikke kriget direkte mot hverandre, men støttet hver sin side i konflikter og kriger?

c På side 262 i grunnboka kan du også lese om en viktig årsak til at USA og andre vestlige land ikke ønsket at Sovjetunionen skulle få innflytelse (ha makt) i Kongo. Hvilken årsak var det?

d Hva skjedde med Lumumba, og var noen vestlige land blandet inn i det?

6 Gi et eksempel på et annet land hvor USA og Sovjetunionen blandet seg inn og støttet hver sin side i en borgerkrig.

7

a Hvilke land kaller vi ofte «den første verden»?

b Og «den andre verden»?

c I dag bruker vi ofte uttrykket «den tredje verden» om fattige land. Men hva betydde dette uttrykket opprinnelig (fra begynnelsen)?

SLUTTEN PÅ KOLONITIDEN

8 Når ble India et selvstendig land etter at britene hadde hatt makten i landet i mer enn 200 år?

9 Mohandas (Mahatma) Gandhi var en viktig person i kampen for Indias frigjøring. Se sidene 123, 290–292 i grunnboka og skriv ned viktige stikkord om Gandhi.

10 Gandhi ønsket at både hinduer og muslimer skulle leve sammen i et nytt og fritt India. Gikk det slik, eller ble India delt?

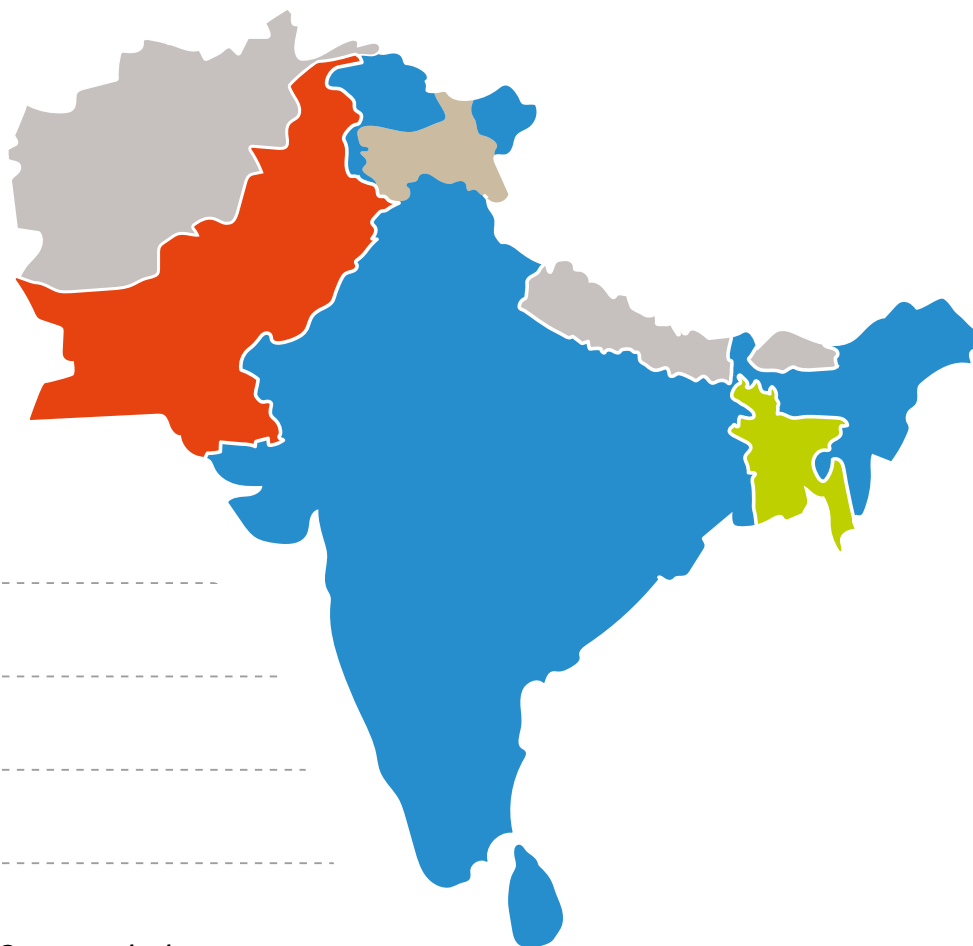
11 Hvorfor ønsket noen muslimer i India sitt eget land?

12 I 1971 skjedde det noe viktig med landet Pakistan. Hva?

13 Hva heter det området som India og Pakistan har hatt og har mange konflikter om?

SLUTTEN PÅ KOLONITIDEN

- 14** Skriv navn på det røde landet, det blå landet og det grønne landet. Skriv også navnet på det gråbrune området helt nord i India.

- 15** Se på kartet på side 293 i grunnboka.

a Skriv navnet på tre land som ikke var kolonier.

b Når fikk Indonesia selvstendighet?

c Og Filippinene?

SLUTTEN PÅ KOLONITIDEN

Oppgaver

1 Hvilket av ordene/uttrykkene passer ikke sammen med de andre? Hvorfor?

- a** koloni – imperialisme – ekstremisme – frigjøringskamp
- b** India – Lumumba – Pakistan – Gandhi
- c** krig ved stedfortreder – India – Angola – supermakter
- d** Den tredje verden – USA – Afrika – India

2

- a** Skriv kort og forklar hvorfor den kalde krigen ble viktig i mange kolonier som kjempet for selvstendighet, eller som nettopp var blitt selvstendige igjen.

- b** Hva kunne ha skjedd hvis USA og Sovjetunionen ikke hadde blandet seg inn, tror du?

SLUTTEN PÅ KOLONITIDEN

Lag setninger fra ordene i de to boksene.

1	Imperialisme betyr at et land tar ...	... koloniene ønsket selvstendighet.
2	Atlanterhavserklæringen sa at alle ...	... alle koloniene selvstendige land.
3	Kolonimaktene i Europa kunne ikke ...	... selvstendighet uten å bruke vold.
4	Mellom 1947 og 1990 ble ...	... folk hadde rett til å bestemme selv.
5	Flere og flere mennesker i ...	... bruke tid og penger på å krige i koloniene etter den andre verdenskrigen.
6	Mange av de nye selvstendige ...	... ikke skulle få makt i et samlet India.
7	Gandhi kjempet for Indias ...	... land: India og Pakistan.
8	India ble delt i to ...	... landene ble en del av den kalde krigen.
9	Muslimere i India var redde for at de ...	... indisk hindunasjonalist.
10	Gandhi ble skutt av en ...	... kontroll over andre land.

1

2

3

4

5

6

7

8

9

10